

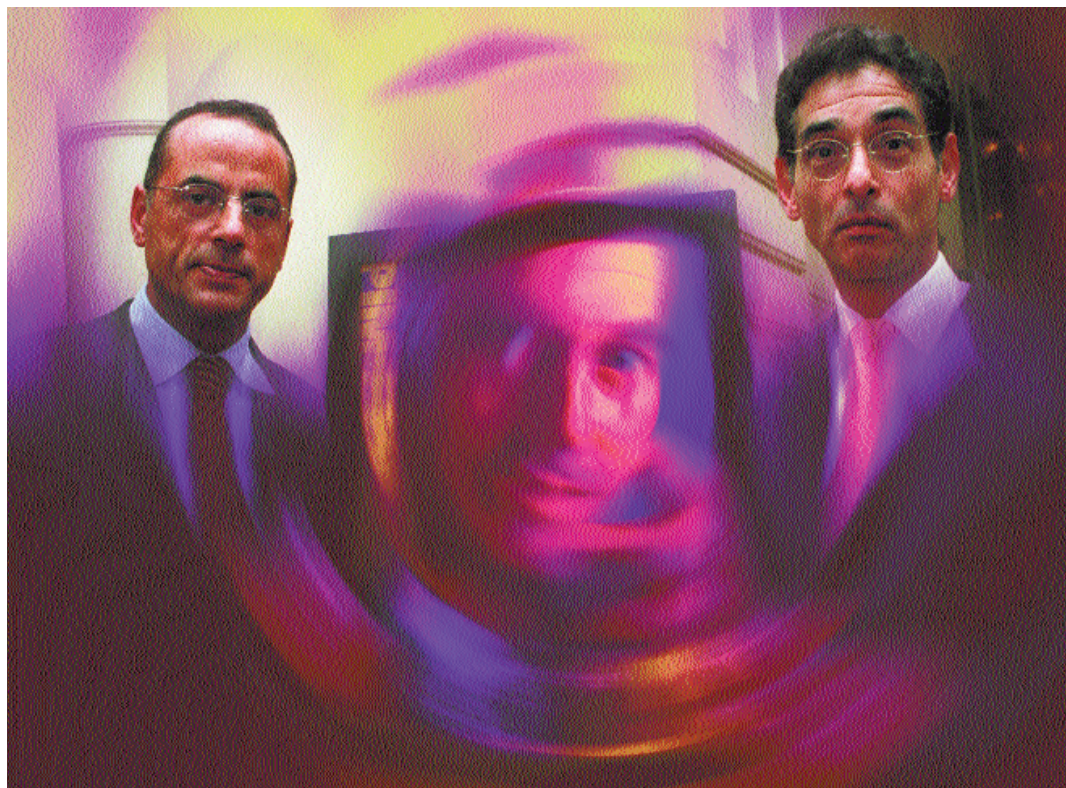
Strafbare uiting van gedachtegoed

(Advocatenblad 2002-13, p. 552 e.v.; de bijdragen van Van Heijningen en Kat)

Janmaat is mijns inziens niet veroordeeld vanwege zijn afwijkende levensvisie. Eenieder mag zijn eigen levensvisie erop nahouden, uiting geven hieraan kan echter in het belang van een vrije democratische samenleving aan grenzen zijn gebonden. En juist die grenzen zijn door Janmaat ten dezen overschreden met zijn uitspraak: 'Als wij aan de macht komen, schaffen wij de multiculturele samenleving af'. Het moet duidelijk zijn dat een dergelijke uitspraak voor grote groepen mensen in onze samenleving immens bedreigend en beangstigend is.

Je kunt je afvragen wat de functie van een dergelijke uitspraak is. Kun je mensen die wellicht een groot gedeelte dan wel hun gehele leven in Nederland hebben doorgebracht maar vallen onder de definitie 'multicultureel' wel op deze wijze bejegenen? Immers zij hebben – illegalen buiten beschouwing gelaten – op rechtmatige wijze hun verblijfsrechten in het verleden verworven, via de democratische besluitvormingsprocessen van de samenleving als geheel. Gelet hierop is een dergelijke uitspraak niet geoorloofd in een democratische samenleving. Dus niet zozeer het gedachtegoed *als zodanig* is strafbaar, maar een gedachtegoed dat als doel heeft een democratisch bestel geweld aan te doen.

Immers als we zouden accepteren dat iedere uiting van gedachtegoed, hoe afkeurenswaardig ook, juridisch wordt beschermd op basis van vrije meningsuiting, dan moeten we ook niet vreemd opkijken van uitspraken van imams die zich krenkend of bedreigend uitlaten over homoseksuelen. Ook hier acht ik overigens grenzen overschreden; als de beste geleerde imams hun Koran werkelijk goed lezen, zouden ze moeten begrijpen dat volgens de Koran aanstootgevend gedrag wordt afgekeurd. Daarenboven acht ik elke legitimatie van ongeoorloofde uitspraken met een beroep op een geloofsovertuiging verwerpelijk. Ongeoorloofd zijn mijn inziens uit-

spraken die niet tot solidariteit, saamhorigheid en naastenliefde aanzetten maar tot geweld en onbegrip. Dit is per definitie in strijd met de grondbeginselen van welke godsdienst dan ook.

We mogen alles zeggen, desnoods schaffen we een aantal artikelen van de Grondwet af, lang leve de ongebreidelde meningsuiting. Waarom zijn dan uitspraken van politici (aangifte Spong & Hammerstein) al dan niet met steun van de media in dat licht bezien ontoelaatbaar? Probeerde Pim Fortuyn te zeggen dat hij het alleenrecht heeft om anderen te kwetsen maar dat repercussies tegen zijn persoon ontoelaatbaar waren? Natuurlijk is het ontoelaatbaar als uitlatingen richting Pim de moord ten gevolge hebben gehad, maar dit causale verband dient mijns inziens nog te worden aangetoond.

Pim veroorloofde zich over de islam te zeggen dat het een achterlijke cultuur zou zijn. Helaas is geen enkele godsdienst en samenleving gevrijwaard van 'achterlijke' mensen, dit zegt echter geenszins iets over de islam of de koran als zodanig. De grondrechten in de Grondwet en het EVRM-ver-

drag waarborgen de vrije meningsuiting én leggen deze in het belang van een democratische samenleving aan banden. Juist hierom: om de overgrote meerderheid van de mensen te vrijwaren van de 'achterlijken' in hun midden. Mensen die bereid zijn een dergelijke 'toon' te zetten moeten niet vreemd opkijken als de vrijheid van meningsuiting die hen voor ogen staat tot gevolg heeft dat weer anderen, op die lijn voortgaand, zich de vrijheid aanmeten om ernaar te handelen. Hiermee wordt de deur wagenwijd opengezet om van een geciviliseerde samenleving inderdaad een 'achterlijke' dan wel primitieve te maken. Een verwijzing naar het nieuws en naar landen als Rwanda, Bosnië, Israël et cetera lijkt me afdoende om duidelijk te maken tot welke excessen dit kan leiden.

Sommige uitlatingen hebben niets meer van doen met de vrijheid van meningsuiting maar dienen slechts om iemands eigen frustraties te ventileren. De maatschappij is echter een gevaarlijk ventilatiekanaal, men heeft de krachten niet in de hand.

(Mw. mr. Ufuk Ugur, advocaat te Almelo)